

Dr Momčilo Vasiljević, Mr Sanja Radovanović, MA Gorana Glišović

Visoka poslovna škola strukovnih studija, Valjevo

Dipl. Ecc. Nenad Mihailović, predsednik,

Centar za održiv lokalni i regionalni razvoj, Šušeoka

Mr Željko Radovanović, doktorand, Fakultet političkih nauka

UDK 338.486.3:657

PORESKI I RAČUNOVODSTVENI TRETMAN JEDINSTVENE TURISTIČKE USLUGE

TAX AND ACCOUNTING TREATMENT OF UNIQUE TOURISM SERVICE

Apstrakt: Specifičnost poreskog i računovodstvenog obuhvatanja turističkih usluga posledica je specifičnosti „turističkog proizvoda” koji se nudi korisnicima, što dalje dovodi do neophodnosti da se računovodstvo ugostiteljsko-turističkih preduzeća posmatra sa dva aspekta. Prvi aspekt, odnosi se na to koja od delatnosti dominira u turističkom preduzeću. Drugo, uvažavajući zakonske propise iz oblasti poreza, računovodstva i turizma, moguće je identifikovati kako usluge ugostiteljskih, tako i turističkih preduzeća. Uvažavajući navedeni kriterijum, sve usluge turističkih preduzeća, grupišu se u dve velike grupe: usluge turističkih preduzeća-posrednika i usluge turističkih preduzeća-organizatora turističkih putovanja (jedinstvena, kvazijedinstvena i nejedinstvena turistička usluga).

Za razliku od ugostiteljske delatnosti koja nudi usluge smeštaja i ishrane pojedinačno ili zajedno, jedinstvena turistička usluga se obavezno nudi u okviru turističkog seta, uz napomenu da njen jedan deo može biti pružen i kao deo ugostiteljske usluge. U radu će biti prikazano samostalno pružanje jedinstvene turističke usluge, uz uvažavanje posebnog računovodstvenog i poreskog tretmana koji je razlikuje od situacije da je deo ove usluge pružen kao hotelijerska ili ugostiteljska usluga.

Gljučne reči: poreski tretman, računovodstveni tretman, jedinstvena turistička usluga, ugostiteljstvo, hotelijerstvo, turizam

Abstract: The specificity of accounting and taxation services in tourism business is the result of the peculiarity of tourism product offered to customers and it consequently must take into consideration two aspects of accounting in tourism and hospitality companies. Firstly, it should be determined which activity is dominant in a tourism and hospitality company. Secondly, it is possible to indentify the services of tourism and hospitality companies by complying with the laws and regulations on tax, accounting and tourism. In regard to the above mentioned criterion, all the services of tourism companies can be divided into two major groups: the services of travel intermediaries as well as tourism companies which organize tours by themselves (unique, quasi-unique and non-unique tourism service).

Unlike the hospitality business which provides accommodation and meals either individually or as a package, a unique tourism service is always offered within tourism offer, whereas a part of it (unique service) can be provided in addition to the hospitality service too. This paper will clearly show how to provide unique tourism services independently, taking into consideration specific accounting and tax treatment different from situations when the unique tourism service is provided as a part of the hotel or hospitality service.

Key words: tax treatment, accounting treatment, unique tourism service, hospitality, hotel services, tourism

Delatnost turističkih agencija

U članu 3. Zakona o turizmu („Službeni glasnik RS”, br. 36/2009, 88/2010, 99/2011 i 93/2012.) dati su pojmovi neophodni za razumevanje posla turističkih agencija, a u članu 42. i 47. definisana je delatnost i poslovi putničkih odnosno turističkih agencija.

U nastavku će biti navedeni samo pojedini izrazi upotrebljeni u Zakonu o turizmu, koji će poslužiti kao osnova za bolje razumevanje poreskog i računovodstvenog tretmana jedinstvene turističke usluge:

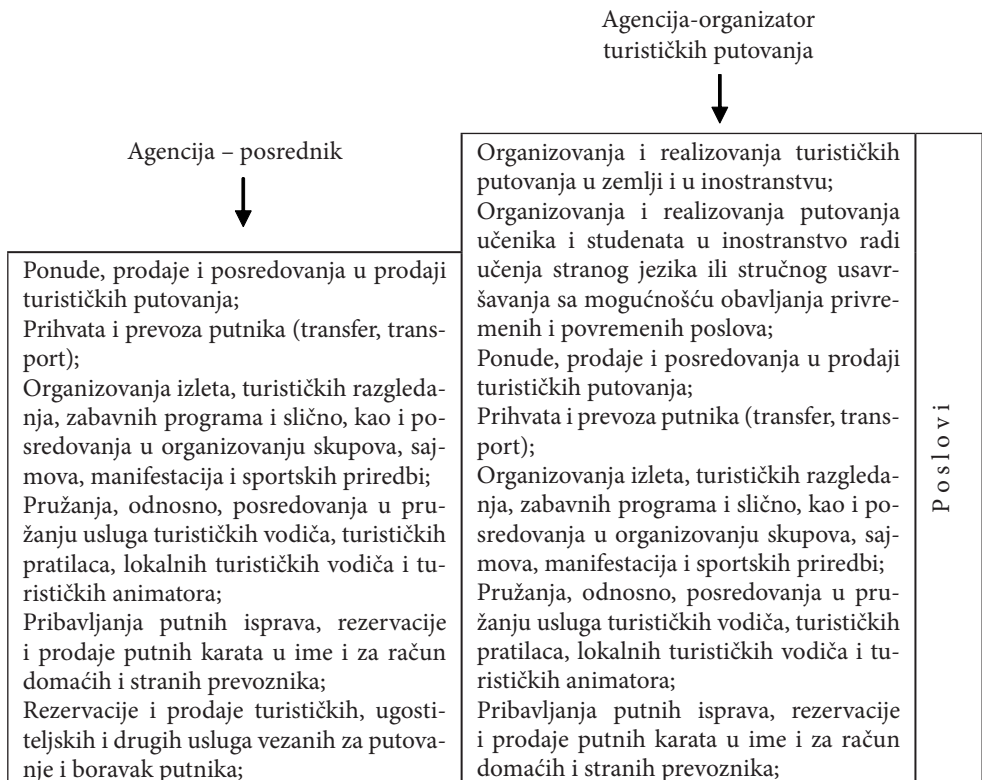
- 1) *Izlet* predstavlja unapred pripremljenu kombinaciju dve ili više turističkih usluga (prevoz i druge turističke usluge) u trajanju kraćem od 24 sata, koja ne uključuje noćenje, a koje turistička agencija nudi na prodaju i prodaje po jedinstvenoj ceni.
- 2) *Prateća delatnost* obuhvata saobraćajnu delatnost, delatnost trgovine, poljoprivrednu delatnost, zanatstvo i komunalne delatnosti.
- 3) *Registar turizma* jeste jedinstvena, elektronska, centralna, javna baza podataka o registrovanim i/ili evidentiranim subjektima koji obavljaju poslove iz oblasti turizma, a koji su registrovani ili evidentirani u skladu sa propisima, kao i o drugim podacima koji se registruju ili evidentiraju u skladu sa Zakonom o turizmu.
- 4) *Smeštajna jedinica* je skup opremljenih prostorija unutar ugostiteljskog objekta za smeštaj koja se stavlja na raspolaganje korisniku.
- 5) *Turistička agencija* je privredno društvo, preduzetnik, drugo pravno lice ili ogranak stranog pravnog lica koje obavlja delatnost turističkih agencija pod uslovima propisanim Zakonom o turizmu, radi sticanja dobiti.
- 6) *Delatnost turističke agencije* obuhvata organizovanje, prodaju i realizovanje turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turističkom prometu.
- 7) *Turistička destinacija* je određeno turističkog putovanja koje svojom opremljenošću omogućava prihvata i boravak turista.
- 8) *Turistička infrastruktura* obuhvata objekte za informisanje, predah, snabdevanje, rekreaciju, edukaciju i zabavu turista, i to: skijališta, kupališta i plaže, tematske i zabavne parkove, turističke informativne centre, centre za prihvata turista i posetilaca, odmorišta pored puteva, objekte nautičkog turizma, terene za golf, tenis terene, otvorene i zatvorene objekte sportske rekreacije, male veštačke akumulacije sa kupalištem, bazene za kupanje, velnes objekte, zabavno rekreativne staze i puteve (trim staze, staze zdravlja, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke staze, pešačke staze, staze za motorne sanke i slično), uređene obale reka i jezera, objekte za posmatranje prirodnih retkosti, objekte za predah i kraće zadržavanje turista, objekte za avanturističke aktivnosti i drugo.
- 9) *Turistički proizvod* je skup međuzavisnih elemenata koji se u praksi organizuje kao poseban vrednosni lanac kojeg čine materijalni proizvodi i usluge, prirodne vrednosti i kulturna dobra, turističke atrakcije, turistička suprastruktura i turistička infrastruktura.
- 10) *Turističko putovanje* jeste unapred pripremljena kombinacija dveju ili više turističkih usluga (prevoz, smeštaj i druge turističke usluge) u trajanju dužem od 24 sata ili u kraćem trajanju ako uključuje jedno noćenje, kao i višednevni boravak koji uključuje samo uslugu smeštaja u određenim terminima ili vremenskom trajanju koje turistička agencija organizator putovanja odnosno turistička agencija posrednik nudi na prodaju i prodaje po jedinstvenoj ceni.

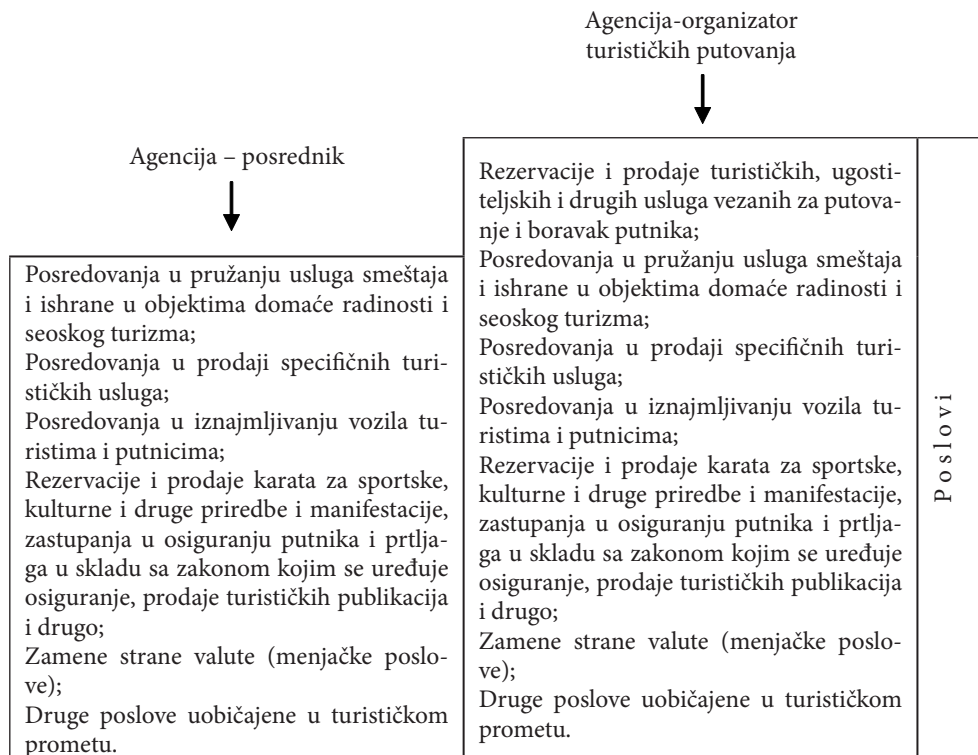
Može se uočiti zavisnost, odnosno postaviti hipoteza da je jedinstvena cena rezultat jedinstvene usluge.

Jedinstvena usluga zahteva poseban poreski tretman, koji je definisan članom

35. Zakona o porezu na dodatu vrednost („Službeni glasnik RS”, br. 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014, 68/2014-u daljem tekstu Zakona o PDV). Turistička agencija je, u smislu navedenog Zakona o PDV, obveznik (naravno, ako je u sistemu PDV) koji putnicima pruža turističke usluge i u odnosu na njih istupa u svoje ime, a za organizaciju putovanja prima dobra i usluge drugih obveznika koje putnici neposredno koriste (prethodne turističke usluge). Navedene usluge u skladu sa članom 35. stav 1. Zakona o PDV, koje pruža turistička agencija smatraju se *jedinstvenom uslugom*. Mesto vršenja jedinstvene usluge određuje se u skladu sa članom 12. stav 1. i 2. Zakona o PDV. Prema navedenom Zakonu mesto prometa usluga je mesto u kojem pružalac usluga obavlja svoju delatnost. Ako se promet usluga vrši preko poslovne jedi-

nice, mestom prometa usluga smatra se mesto poslovne jedinice. *Osnovica jedinstvene turističke usluge* koju pruža turistička agencija je iznos koji predstavlja razliku između ukupne naknade koju plaća putnik i stvarnih troškova koje turistička agencija plaća za prethodne turističke usluge, uz odbitak PDV koji je sadržan u toj razlici. Turistička agencija može da utvrdi osnovicu u skladu sa članom 35. stav 4. i 5. Zakona o PDV za grupe turističkih usluga ili za sve turističke usluge pružene u toku poreskog perioda. *Na računu ili drugom dokumentu za jedinstvenu turističku uslugu* turistička agencija ne može da iskazuje PDV i nema pravo na odbitak prethodnog poreza po osnovu prethodnih turističkih usluga koje su joj iskazane u računu. Poslove i vrste agencija, u skladu sa Zakonom o turizmu možemo prikazati na sledeći način:

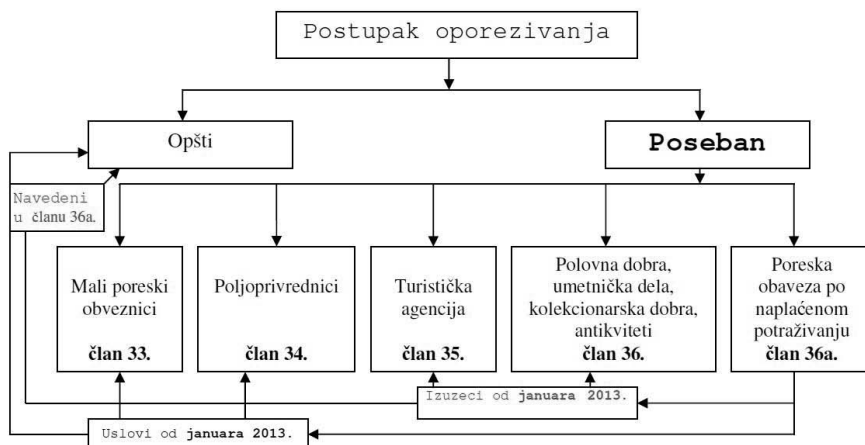

Vrste agencija

Iz navedenog pregleda u kome su date vrste agencija prema poslovima koje obavljaju, može se uočiti da agencija-organiza-

tor turističkih putovanja predstavlja viši nivo organizovanja u pogledu poslova koje pruža.

Šema broj 1. Postupci oporezivanja u skladu sa Zakonom o PDV

Navedena šema upućuje na činjenicu da je turistička agencija izuzeta da poresku obavezu iskazuje po naplaćenom potraživanju, što se može uočiti u članu 36a, stav 5. Zakona o PDV. U skladu sa pomenutim zakonom sistem naplate se **ne primenjuje kod:**

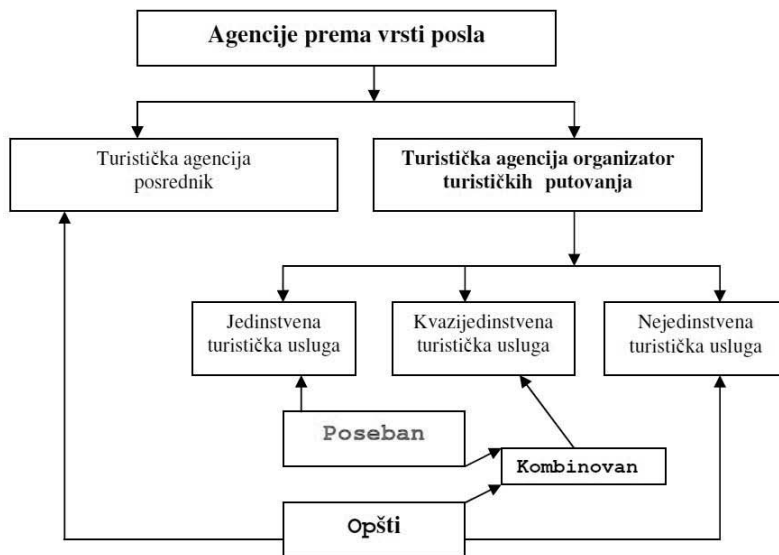
- 1) prometa dobara iz člana 4. stav 3. tač. 7) i 7a) Zakona o PDV;
- 2) prenosa celokupne ili dela imovine, osim prenosa iz člana 6. stav 1. tačka 1) Zakona o PDV;
- 3) prometa dobara i usluga za koji je obveznik PDV poreski dužnik iz člana 10. stav 1. tač. 2) i 3) i stav 2. Zakona o PDV;
- 4) **prometa dobara i usluga u skladu sa čl. 35. i 36. Zakona o PDV;**
- 5) prometa dobara i usluga koji se vrši povezanim licima u skladu sa zakonom kojim se uređuje porez na dobit pravnih lica.

Za agenciju-organizatora turističkih putovanja bitno je poznavanje strukture turističkog aranžmana. Struktura turističkog aranžmana je skup elemenata od kojih je sačinjen aranžman. Elementi aranžmana su: smeštaj, ishrana, viza, prevoz, turistički vodič, obilazak kulturnih dobara i druge aktivnosti. Navedeni elementi mogu se matematički predstaviti na sledeći način:

$$A = (E_1 + E_2 + E_3 + E_4 + E_5 + E_6 + \dots + E_n) - (E_{1k} + E_{2k} + E_{3k} + E_{4k} + E_{5k} + E_{6k} + \dots + E_{nk}) \dots (1), \text{ gde je:}$$

A – turistički aranžman
 E1 do En – elementi aranžmana primljeni od drugih obveznika
 E1k do Enk – elementi aranžmana turističke agencije.

Šema broj 2. Klasifikacija turističkih agencija i postupaka oporezivanja po zahtevima Zakona o turizmu i Zakona o PDV

Iz prikazanog matematičkog zapisa (1) možemo izvesti sledeće varijante:

1. $A = (E_1 + E_2 + E_3 + E_4 + E_5 + E_6 + \dots + E_n) \dots (1.1.)$, tada govorimo o jedinstvenoj turističkoj usluzi;

2. $A = (E_1 + E_2 + \dots + E_n) - (E_{3k} + E_{4k} + E_{5k} + \dots + E_{nk}) \dots (1.2.)$, tada govorimo o kvazi-jedinstvenoj turističkoj usluzi;

3. $A = E_{1k} + E_{2k} + E_{3k} + E_{4k} + E_{5k} + E_{6k} + \dots + E_{nk} \dots (1.3.)$, tada govorimo o nejedinstvenoj turističkoj usluzi.

Kao što se može videti, očigledne su dve krajnosti. U ovom radu predmet analize je jedinstvena turistička usluga. Naime, kada neko ulazi u posao, prvo počinje sa iznajmljivanjem elemenata aranžmana, a kasnije uključuje (kao vlasnik) i ostale elemente, ako proceni da je konkurentniji.

Vežu između Zakona o turizmu i Zakona o PDV najbolje prikazuje sledeća šema, koja predstavlja put koji računovođa treba da sledi u zavisnosti od vrste usluge koju pruža konkretna turistička agencija.

Pružanje jedinstvene turističke usluge

U primeru koji obrađuje pružanje jedinstvene turističke usluge pošlo se od pretpostavke da je turistička agencija-organizator turističkih putovanja u sistemu PDV-a, da ima sedište na teritoriji Srbije i da prodaje jedan aranžman u poreskom periodu (mesetni poreski obveznik).

Prodaja jedinstvene turističke usluge se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

R. br.	Broj konta	OPIS	Duguje	Potražuje
1.	243	Blagajna	48.000,00	
	449	Ostale obaveze iz specifičnih poslova		48.000,00
		Blagajnički izveštaj		
2.	449	Ostale obaveze iz specifičnih poslova	34.720,00	
	435/1	Dobavljači u zemlji za prevoz		4.720,00
	435/2	Dobavljači u zemlji za smeštaj sa ishrano.		22.000,00
	435/3	Dobavljači u zemlji za turističkog vodiča		5.000,00
	435/4	Dobavljači u zemlji za obilazak kulturnih dobara		3.000,00
		Fakture dobavljača		
3.	449	Ostale obaveze iz specifičnih poslova	13.280,00	
	614	Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na dom.trž.		11.067,00
	476	Obaveze za PDV po osnovu prodaje za gotovinu		2.213,00
		Obračun o prodaji jedinstvene turističke usluge		
4.	2419	Prelazni račun	48.000,00	
	243	Blagajna		48.000,00
		Blagajnički izveštaj		
5.	241	Tekući (poslovni) račun	48.000,00	
	2419	Prelazni račun		48.000,00
		Izvod tekućeg računa		
6.	476	Obaveze za PDV po osnovu prodaje za gotovinu	2.213,00	
	479	Obaveze za PDV po osnovu razl. obračuna. PDV i pret.		2.213,00
		Poreska prijava PDV		
7.	479	Obaveze za PDV po osnovu razl. obračuna. PDV i pret.	2.213,00	
	435/1	Dobavljači u zemlji za prevoz	4.720,00	
	435/2	Dobavljači u zemlji za smeštaj sa ishranom	22.000,00	
	435/3	Dobavljači u zemlji za turističkog vodiča	5.000,00	
	435/4	Dobavljači u zemlji za obilazak kulturnih dobara	3.000,00	
	241	Tekući (poslovni) račun		36.933,00
		Izvod tekućeg računa		

U turističkoj agenciji sa sedištem u Valjevu „Europa bus“ d.o.o. Valjevo Petar Petrović iz Beograda 11. avgusta 2014. godine opredelio se za aranžman grupe „A“ (Banja Vrujci 2014) koji košta 12.000 dinara po osobi (odnosno 48.000 za četiri osobe) i taj iznos uplatio. Za prethodne turističke usluge, za navedeni aranžman grupe „A“, Turistička agencija „Europa bus“ d.o.o. Valjevo dobila je sledeće fakture: fakturu broj 7 za prevoz na relaciji Beograd-Banja Vrujci 4.720 dinara, fakturu broj 453 za smeštaj i ishranu u hotelu „X“ 22.000 dinara, fakturu 55 od turističke agencije „Z“ za turističkog vodiča na 5.000 dinara i fakturu 22 za obilazak kulturnih dobara u okolini Banje Vrujci

od prevoznika koji nije u sistemu PDV-a na iznos 3.000 dinara. Turistički radnik je izdao potvrdu o prodaji aranžmana za jedinstvenu turističku uslugu, predao vaučer i obračunao prodatu cenu jedinstvene turističke usluge za aranžmane grupe „A-1/14“ uz izdavanje fiskalnog računa BI 244377. Pazar je predat na tekući račun, podneta je poreska prijava PPPDV, plaćeni su PDV i obaveze prema dobavljačima.

Knjigovodstveno obuhvatanje jedinstvene turističke usluge moraju pratiti prethodno sastavljena potvrda o prodaji aranžmana jedinstvene turističke usluge kao i adekvatni obračuni prodaje.

„Europa bus“

Naziv agencije

Karađorđeva 120

Adresa

Broj 123 od 07.02.2014.

Licenca broj

POTVRDA O PRODAJI ARANŽMANA – JEDINSTVENA
TURISTIČKA USLUGA GRUPA A-1/14

1. Ime i prezime Petar Petrović
2. Ostala imena Ana Petrović-supruga
Marko Petrović-sin
Dragan Petrović-sin
3. Naziv i mesto aranžmana „A“ (Banja Vrujci 2014)
4. Opšti uslovi putovanja Opšti uslovi putovanja br.1/14
5. Datum početka korišćenja usluga 21.08.2014. godine
6. Datum prestanka korišćenja usluga 26.08.2014. godine
7. Cena aranžmana 48.000,00 dinara
8. Način plaćanja Gotovinski
9. Mesto i datum prijave Valjevo 11.08.2014.

Turistički radnik
Marko Marković

Korisnik
Petar Petrović

I Obračun prodaje jedinstvene turističke usluge za aranžirane grupe „A“ (Banja Vrujci 2014)

Broj potvrde	Ime i prezime korisnika usluge	Broj ostalih korisnika	Iznos ukupne naknade koju plaćaju putnici	Iznos naknade koju obveznik plaća za prethodnu turističku uslugu					Razlika u skladu sa članom 35. Zakona o PDV-u	PDV	Poreska osnovica	
				Ukupno	Viza	Prevoz	Smeštaj sa ishran.	Vodič				Ostali troškovi
1	2	3	4	5=(5.1+5.2+5.3+5.4+5.5)	5.1	5.2	5.3	5.4	5.5	6	7=(6*16.66667%)	8
A-1/14	P. Petrović	3	48.000	34.720	-	4.720	22.000	5.000	3.000	13.280	2.213	11.067
Svega	-	-	48.000	37.420	-	4.720	22.000	5.000	3.000	13.280	2.213	11.067

Turistički radnik

Likvidator

Direktor

II Obračun za sve turističke usluge u poreskom periodu

Vrsta aranž.	Broj putnika	Iznos naknade koju plaćaju putnici	ZBIRNO							Razlika u skladu sa članom 35. Zakona o PDV-u	PDV	Poreska osnovica
			Ukupno	Viza	Prevoz	Smeštaj sa ishran.	Vodič	Ostali troškovi				
1	2	3	4=(4.1+4.2+4.3+4.4+4.5)	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	5	6=(5*16.66667%)	7	
A	4	48.000	34.720	-	4.720	22.000	5.000	3.000	3.000	13.280	2.213	11.067
B	10	200.000	141.000	10.000	51.000	61.000	4.000	15.000	59.000	9.833	49.167	
Ukupno		248.000	175.720	10.000	55.720	83.000	9.000	18.000	72.280	12.046	60.234	

Turistički radnik

Likvidator

Direktor

Agencija – organizator turističkih putovanja, u skladu sa članom 37. Zakona o PDV, dužna je da:

1. podnese evidencionu prijavu (pretpostavka je da je u pitanju turistička agencija koja je u sistemu PDV);
2. izdaje račune o prometu dobara i usluga (napomenuli smo da turistička agencija ne može iskazivati PDV u računu ili nekom drugom dokumentu u skladu sa članom 35. Zakona o PDV-u, a kada vrši usluge fizičkim licima nema obavezu da

izdaje račun što je u skladu sa članom 2. Pravilnika o određivanju slučajeva u kojima nema obaveze izdavanja računa i o računima kod kojih se mogu izostaviti pojedini podaci („Službeni glasnik RS“, br. 105/2012). Naredna dva uporedna pregleda najbolje odslikavaju sadržinu avansnog računa i računa kod turističke agencije u odnosu na račune koje izdaju obveznici koji primenjuju opšti postupak oporezivanja;

Slika 1. Uporedni pregled elemenata avansnog računa kod opšteg i posebnog postupka oporezivanja

Sadržina avansnog računa-opšti postupak oporezivanja	Sadržina avansnog računa-poseban postupak oporezivanja kod turističke agencije
<ol style="list-style-type: none"> 1) naziv, adresa i PIB obveznika – izdavaoca računa; 2) mesto i datum izdavanja i redni broj računa; 3) naziv, adresa i PIB obveznika – primaoca računa; 4) osnov za avansno plaćanje; 5) iznos avansne uplate; 6) poreska stopa koja se primenjuje; 7) iznos obračunatog PDV-a. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) naziv, adresa i PIB obveznika – izdavaoca računa; 2) mesto i datum izdavanja i redni broj računa; 3) naziv, adresa i PIB obveznika – primaoca računa; 4) osnov za avansno plaćanje; 5) iznos avansne uplate; 6) promet ne podleže oporezivanju u skladu sa članom 35. Zakona o PDV.

Kod opšteg postupka oporezivanja treba istaći i činjenicu da ukoliko je u pitanju avansna uplata za dobra i usluge koje podležu oslobođanju od obračunavanja i iskazivanja

PDV, neophodno je imati u vidu i odredbu člana 21. pomenutog Pravilnika, da umesto date poreske stope i obračunatog PDV treba navesti napomenu o poreskom oslobođanju.

Slika 2. Uporedni pregled elemenata računa kod opšteg i posebnog postupka oporezivanja

Sadržina računa-opšti postupak oporezivanja	Sadržina računa-poseban postupak oporezivanja kod turističke agencije
1) naziv, adresa i PIB obveznika – izdavaoca računa; 2) mesto i datum izdavanja i redni broj računa; 3) naziv, adresa i PIB obveznika – primaoca računa; 4) vrsta i količina isporučenih dobara ili vrsta i obim usluga; 5) datum prometa dobara i usluga; 6) iznos osnovice; 7) poreska stopa koja se primenjuje; 8) iznos PDV-a koji je obračunat na osnovicu; 9) napomena o odredbi ovog zakona na osnovu kojeg nije obračunat PDV; 10) napomena da se za promet dobara i usluga primenjuje sistem naplate.	1) naziv, adresa i PIB obveznika – izdavaoca računa; 2) mesto i datum izdavanja i redni broj računa; 3) naziv, adresa i PIB obveznika – primaoca računa; 4) vrsta i obim usluga; 5) datum prometa usluga; 6) ukupan iznos turističke usluge.

3. vodi evidenciju u skladu sa Zakonom o PDV (u članu 46. Zakona o PDV je propisano vođenje evidencije koja treba da obezbedi pravilan obračun, plaćanje i kontrolu PDV; obveznik treba da čuva evidenciju o PDV-u najmanje 10 godina po isteku godine na koju se evidencija odnosi; sadržina i način vođena evidencije propisani su Pravilnikom o obliku, sadržini i načinu vođenja evidencije o PDV; pored osnovnih evidencija o PDV, propisanih u članu 2. navedenog pravilnika, a u skladu sa posebnim postupkom oporezivanja turističkih agencija koje nude jedinstvenu turističku uslugu, propisane su i posebne evidencije vezane za jedinstvenu turističku uslugu; tako je u članu 8. navedenog pravilnika propisano da turistička agencija-obveznik PDV iz člana 35. Zakona o PDV treba da obezbedi podatke o iznosu ukupne naknade koju plaća putnik, iznosu naknade koju obveznik plaća za prethodne turističke

usluge, poreskoj osnovici i iznosu obračunatog PDV; obveznik je dužan da odvojeno obezbedi podatke o drugim vrstama prometa ako ih obavlja, a posebno podatke vezane za poslove iz člana 35. Zakona o PDV; te podatke agencija može obezbediti u pregledu obračuna za sve turističke usluge u poreskom periodu koji se mogu prikazati zbirno i po putniku);

4. obračunava i plaća PDV i podnosi poreske prijave (iz posebnih poreskih evidencija turistička agencija, za promet koji je izvršen u skladu sa članom 35. Zakona o PDV i Pravilnikom o obliku i sadržini prijave za evidentiranje obveznika PDV, postupku evidentiranja i brisanja iz evidencije i o obliku i sadržini poreske prijave PDV – „Službeni glasnik RS“, broj 123/2012 i 115/2013 pod rednim brojem 3, u polje 003 unosi podatke o naknadi za izvršen promet-naknadi koju plaćaju putnici, a u polje 103 – iznos obračunatog PDV za taj

promet, odnosno PDV iz pregleda). Od 1. jula 2014. godine, u skladu sa članom 38. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Službeni glasnik RS“, broj 80/2002, 84/2002, 23/2003, 70/2003, 50/2004, 61/2005, 85/2005, 62/2006, 63/2006, 61/2007, 20/2009, 72/2009, 53/2010, 101/2011, 2/2012, 93/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014 i 105/2014) poreska prijava PP PDV se podnosi elektronskim putem;

5. dostavlja obaveštenja poreskom organu u skladu sa Zakonom o PDV.

Zaključak

Za pravilno evidentiranje jedinstvene turističke usluge neophodno je znati sledeće činjenice:

- ukoliko turistička agencija pruža putnicima turističke usluge i u odnosu na njih istupa u svoje ime, a za organizaciju putovanja prima dobra i usluge drugih obveznika koje putnici neposredno koriste reč je o *jedinstvenoj turističkoj usluzi*;
- kada u strukturi aranžmana turističke agencije ima dobara ili usluga koje daje ta turistička agencija i dobara i usluga drugih obveznika tada se govori o *kvazi-jedinstvenoj turističkoj usluzi*;
- kada u strukturi aranžmana turističke agencije postoje samo dobra i usluge koje ta agencija pruža, tada se govori o *nejedinstvenoj turističkoj usluzi*.

Kada turistička agencija izda vaučer, smatra se da se desio promet i ona je dužna da tu prodaju evidentira kroz fiskalnu kasu. Ona nije u obavezi da avansne uplate evidentira kroz fiskalnu kasu, ali bi trebalo da ima kalkulaciju iz koje se jasno može zaključiti koliki je iznos prethodnih turističkih usluga, kako bi na taj način srazmerno i izračunala iznos PDV u pomenutoj razlici, uz napomenu da se u skladu sa Zakonom o PDV i odgovarajućim Pravilnikom u poresku prijavu

unositi samo iznos PDV sadržanog u avansu na polje 103 PDV prijave. Navedene evidencije predstavljaju deo specifičnih evidencija koje mora voditi turistička agencija, a sve u cilju zadovoljenja poreskih i računovodstvenih propisa.

Literatura

- Božanić J., Vasiljević M., (2012), „Osnovi računovodstva“, *Visoka poslovna škola strukovnih studija Valjevo*, Valjevo;
- Grupa autora (2014), „Priručnik za primenu Kontnog okvira za srednja, mala i mikro pravna lica i preduzetnike-u skladu sa MSFI za MSP i Pravilnikom za mikro pravna lica“, *Privredni savetnik, jun 2014. godine*, Beograd;
- Ljubisavljević S., Vasiljević M., Mihailović N., (2013), „Uvod u međunarodnu računovodstvenu regulativu“, *Visoka poslovna škola strukovnih studija Valjevo*, Valjevo;
- Petrović P., (2014), „Osnovne razlike između starog i novih kontnih okvira“, *XV jesenji seminar, Primena MSFI i aktuelnih propisa*, Savez računovođa i revizora Srbije, Zlatibor septembar 2014;
- Škarić-Jovanović K., (2012), „Finansijsko računovodstvo“, šesto izdanje *CID Ekonomski fakultet Beograd*, Beograd;
- Vasiljević M., Mihailović N., Radovanović S., Radovanović Ž., (2012), „The Influence Of Complexity Of Tourist Services On The Organization Of A Tourist Company Accounting Department“, 1 st Belgrade International Tourism Conference, March 22-24, 2012. ;
- Vasiljević M., (2007), „Jedinstvena turistička usluga i poreski tretman te usluge“, *Revizija 27/2007.*, Beograd;
- Vasiljević M., (2009), „Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase kod putničkih agencija i turoperatora“, *Revizija 10/2009.*, Beograd;
- Zakon o porezu na dodatu vrednost „Službeni glasnik RS“, br. 84/2004, 86/2004, 61/2005,

- 61/2007, 93/2012, 108/2013, 6/2014, 68/2014.
- Zakon o turizmu „Službeni glasnik RS“, br. 36/2009, 88/2010, 99/2011 i 93/2012.
- Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Službeni glasnik RS“, broj 80/2002, 84/2002, 23/2003, 70/2003, 50/2004, 61/2005, 85/2005, 62/2006, 63/2006, 61/2007, 20/2009, 72/2009, 53/2010, 101/2011, 2/2012, 93/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014 i 105/2014.
- Pravilnik o određivanju slučajeva u kojima nema obaveze izdavanja računa i o računima kod kojih se mogu izostaviti pojedini podaci „Službeni glasnik RS“, br. 105/2012.
- Pravilnik o obliku, sadržini i načinu vođenja evidencije o PDV, „Službeni glasnik RS“, br. 120/2012.
- Pravilnik o obliku i sadržini prijave za evidentiranje obveznika PDV, postupku evidentiranja i brisanja iz evidencije i o obliku i sadržini poreske prijave PDV, „Službeni glasnik RS“, broj 123/2012 i 115/2013.
- Pravilnik o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike „Službeni glasnik RS“, br. 95/2014.